

Bilaga 3 till protokoll nr 2/2015 från mötet med Övervakningskommittén för landsbygdsprogrammet 2014-2020

Hörande om urvalskriterier

Lina Andersson och Gustav Helmers (båda Jordbruksverket) presenterar insatsområdena i korthet och tillhörande urvalskriterier. Se separat presentation.

Startstöd (6.1/2b)

ÖK hördes på mötet den 17 juni 2015 och hade då följande medskick:

- Lantbrukarnas Riksförbund tycker att praktisk erfarenhet bör kunna räknas in i det tredje kriteriet. Kan man det?

Christine Bergh (ÖK-sekretariatet) meddelar att Jordbruksverket svarar att detta relaterar till ett stöd villkor som är förordningsstyrt. Praktisk erfarenhet däremot prioriteras i urvalskriterierna.

- Kommissionen undrar vad som menas med att man får prioritera bort de som jobbar deltid?

Christine Bergh säger att det är på grund av den här frågan som stora ändringar i handlingsplanerna har gjorts och varför regionala prioriteringar nu fungerar som de gör. Hon hänvisar tillbaka till Gustav Helmers exempel som visar att deltidsarbete kan prioriteras ned men inte bort.

Qaisar Mahmood (Riksantikvarieämbetet) undrar varför det inte står något om kulturmål. Lina Andersson svarar att grunden är att vi ska få fler rennäringföretag och jordbrukare. Det handlar om att få igång företag och de kommer att bidra till flera andra mål, men det bedöms inte här. Eva Henriks (Näringsdepartementet) fyller på med att det är de mål som är viktigast för det insatsområdet som lyfts fram och syns. Lina förklarar att om insatsen handlar om konkurrenskraft så är det kriteriet högst viktat och om det handlar om miljö så är det kriteriet högst viktat osv.

Björn Sjöberg (Havs- och vattenmyndigheten) frågar hur man värderar punkten om miljö kvalitetsmål. Gustav Helmers förklarar att vi i presentationen har tagit bort poängen, men generellt kan man säga att de ger 1-2 poäng.

ÖK har hörts igen och har inga synpunkter.

Investeringsstöd för ökad konkurrenskraft (4.1/2a)

ÖK hördes på mötet den 17 juni 2015 och skickade då med att Jordbruksverket borde förtydliga skrivningarna om Investeringar som inte får stöd för att undvika missförstånd.

(Eftersom upplägget med Investeringar som inte får stöd har gjorts om så finns inte de aktuella skrivningarna längre. Red. anm.)

Björn Sjöberg frågar om stödet kan ges till någon som vill ändra sin produktionsinriktning. Lina Andersson svarar att det är så att man t.ex. kan ändra från mjölk- till köttproduktion. Stödet handlar inte bara om en upprustning utan också om en om- eller tillbyggnad.

Hans-Erik Näslund (Lokalt ledd utveckling) undrar om stödprocenten varierar i landet. Lina Andersson svarar att för företagsstöden gäller 40 procent i hela landet.

Maria Dirke (Ekologiska Lantbrukarna) vill veta om företagaren är i behov av stöd t.ex. om kassalikviditeten är låg eller om företagaren har en riktigt dålig situation investeringsmässigt sett, ska den företagaren då prioriteras högre eller lägre? Gustav Helmers förklarar att anledningen till kriteriet är diskussionen om dödviktinvesteringar. Syftet är att vi inte ska ge stöd till något som ändå skulle ha blivit gjort. Maria undrar om man prioriterar företaget även om man ser att det inte kommer att klara sig. Gustav svarar att det finns flera steg i handläggningen innan man kommer till själva prioriteringen. Caroline Larsson (Utbetalande organ) förklarar att det finns rutiner som säger hur handläggningen ska gå till. En sak man tittar på och bedömer i handläggningen är kreditvärdighet. Om den är allt för hög kan det innebära att ett stöd bara skulle leda till dödvikt. Om kreditvärdigheten å andra sidan är för låg kan ett stöd innebära att vi ”slänger pengarna i sjön”.

Maria Gustafsson (Landsbygdsnätverket) tycker att det är en principiellt viktig diskussion varför vi ger de här stöden över huvud taget. Det är ju inte så enkelt att det kan sägas vara en marginalföreteelse till vissa företag. Vid en första anblick kan det se ut som dödvikt men när man ställer frågor till stödmottagaren så kan han säga att han tidigarelade investering eller gjorde den mer miljömässig. Effekter finns ju här.

ÖK har hörts igen och har inga synpunkter.

Förädlingsstöd för kort livsmedelskedja och lokala marknader (4.2/3a)

ÖK hördes på mötet den 17 juni 2015 och hade inga synpunkter.

Förädlingsstöd för att skapa nya jobb (4.2/6a)

Lars-Olov Söderberg (Skogs- och Lantarbetsgivareförbundet) undrar över anledning till att man viktat ner säsongsanställningar. De areella näringarna förfogar ju inte över klimatet så då blir det säsongarbete, att vikta ner detta i Sverige ter sig huvudlöst. Plantera skog kan man inte göra när marken är frusen. Lars-Erik Lundkvist (Lantbrukarnas Riksförbund) håller med om att det är viktigt att vi inte missgynnar branscher med säsongarbetare. Gustav Helmers svarar att syftet är att öka sysselsättningen och är baserad på målindikatorn för stödet. Eva Henriks säger att vi inte prioriterar ner säsongarbetare utan vi prioriterar upp heltid. Carl-Fredrik Löf (Näringsdepartementet) säger att när man har allt annat lika då är det relevant att se på vilket som leder till mest sysselsättning.

Lars-Olov Söderberg tycker inte att branscher ska jämföras med varandra om en bransch har andra förutsättningar t.ex. klimatbegränsningar. Lina Andersson svarar att länen har möjlighet att göra riktade utlysningar om man ser att en bransch blir missgynnad.

Anna Wallstedt (Skogsstyrelsen) menar att det kan vara relevant även för förädling av grönsaker som också är säsongsbetonat. Är det givet att en ansökan som ger säsongarbete och skapar 20 deltidssysselsättningar prioriteras lägre än en ansökan som skapar två heltidsjobb? Gustav Helmers svarar att man tar hänsyn till både arbetade timmar och till antal arbetstillfällen och berättar att Jordbruksverket har gjort avvägningar för att förhålla sig till målen för programmet. Om ett flertal nya deltidssysselsättningar kommer upp i ett tillräckligt antal timmar värderas de lika högt.

Lina Andersson läser upp att:

A: Investeringen leder till ökad sysselsättning från deltid till heltid. (1 poäng)

B: Investeringen skapar ett nytt arbetstillfälle i företaget. (3 poäng)

C: Investeringen skapar mer än ett arbetstillfälle i företaget. (4 poäng)

D: Investeringen leder till sysselsättning hela året. (+1 poäng)

Lars-Ove Söderberg påpekar att säsongarbete är avgörande för att få folk att bo kvar. Åse Classon (Hela Sverige ska leva) menar att man inte enbart ska tro att vi skapar en livskraftig landsbygd med säsongarbete. Det är viktigt för t.ex. ungdomar som studerar, men det är inte det som gör en livskraftig landsbygd. Men spännande att hitta lösningar och kombinationsverksamheter som leder till heltid istället för bara säsongarbete.

ÖK har hörts och skickar med att Jordbruksverket bör titta på om vi ska ha med poängen D: Investeringen leder till sysselsättning hela året. (+1 poäng).

Investeringsstöd för att skapa nya jobb (6.4/6a)

Inför denna punkt byter mötet ordförande till Stefan Renlund (Näringsdepartementet).

Qaisar Mahmood har samma fråga kring nationella målen och brist på koppling till kulturmiljöer. Signalvärdet är viktigt. Lina Andersson svarar att vi tar hänsyn till alla miljö-mål även om det inte syns på bilden i presentationen.

ÖK har hörts och har inga synpunkter.

Investeringsstöd till energieffektivisering och energigrödor (4.1/5c)

Björn Sjöberg undrar om man kan få stöd för att effektivisera sitt vattenkraftverk som flera småbrukare har. Lina Andersson svarar att man kan få det under ett annat insatsområde nämligen inom Investeringsstöd till förnybar energi (6.4/5d).

ÖK har hörts och har inga synpunkter.

Investeringsstöd för att minska jordbrukets utsläpp av växthusgaser och ammoniak inom jordbruks- och trädgårdsföretag (4.1/5d)

ÖK har hörts och har inga synpunkter.

Investeringsstöd till förnybar energi (6.4/5d)

Lars-Ove Söderberg frågar vad det ställs för krav på försäljning. Lina Andersson säger att kravet är att visa att man kan sälja.

Lars-Ove Söderberg undrar om man investerar i en flispanna och hyr ut bostäder som man värmer med flispannan, kan flispannan då vara stödberättigad. Lina Andersson bekräftar att det är så.

Torben Ericson (Länsstyrelserna) vill förtydliga att det endast är själva investeringen man kan få stöd till. Att uppfylla villkor som står i en eventuell dom är inte stödberättigade. Lina Andersson bekräftar att om de har krav på sig så är det inte stödberättigat.

Björn Sjöberg undrar om besluten villkoras så att man måste följa andra regler och lagar om man ska få stöd. Lina Andersson svarar att det är ett grundläggande krav för alla stöd att man har de tillstånd som krävs.

ÖK har hörts och har inga synpunkter.

Stöd till investeringar i småskalig infrastruktur (7.2/6b)

Lina Andersson säger att investeringar i småskalig infrastruktur gärna kan vara i anslutning till andra investeringar som fått stöd, men det är inget stöd villkor. Stefan Renlund fyller i att vi inte menar att ge stöd till enbart andra investeringar som fått stöd inom landsbygds-programmet. Maria Gustafsson lyfter att detta är ett konkret exempel på när fondsamordning kan göras.

Björn Sjöberg undrar vad som omfattas av begreppet infrastruktur, omfattas även grön infrastruktur? Lina Andersson klargör att den sortens infrastruktur inte ligger inom detta insatsområde (den finns inom miljö) och inte heller bredband ingår i här.

Kjell Hansen (Sveriges lantbruksuniversitet) frågar om definition på mindre väg? Lina Andersson säger att det inte är eller kommer att definieras. Det ger sig nog självt med tanke på budgetens storlek, 50 mnkr.

Åse Classon frågar hur denna insats kan kopplas ihop med de 850 mnkr som har avsatts till kollektivtrafik på landsbygden. Stefan Renlund svarar att insatsen behöver kopplas ihop med andra satsningar som det offentliga gör. Detta ska inte bli fristående satsningar. Vi behöver tänka vidare på kopplingen till de 850 mnkr.

Qaisar Mahmood undrar varför det är mer viktigt att skriva om kulturmiljömål här. Lina Andersson förklarar att det beror på vilket fokusområde vi pratar om. När det handlar om lokal utveckling så är det viktigt att trycka på detta. Det är inte så viktigt när det handlar om till exempel konkurrens. Lars-Olov Söderberg undrar om det är rätt uppfattat att målen nämns när de är högt viktade och annars inte. Lina bekräftar att det är så.

Qaisar Mahmood förklarar att han är rädd för att kulturmiljömålen tappas bort när de inte nämns. Lina Andersson svarar att det är ganska krasst att när det är konkurrenskraft så handlar det om det. Med det sagt så kan stödsökarna inte strunta i t.ex. miljömål eller kulturmiljömål. Anna Svensson (ÖK-sekretariatet) förklarar att poäng ges för både friluftsmålen och miljömål.

ÖK har hörts och har inga synpunkter.

Stöd till investeringar i service och fritid på landsbygden (7.4/6b)

Berit Mattsson (Regionalt utvecklingsansvariga) uttrycker en oro för att handläggningstiderna kan bli längre nu när ansvaret har flyttats från regionerna till länsstyrelserna. Hur kan man hantera detta så att företag med svag likviditet klarar sig? Ibland kan det behövas snabba ryck till exempel när en frys går sönder på sommaren. Hur snabbt kan en utbetalning göras? Caroline Larsson (Utbetalande organ) säger att vi är medvetna om att det har varit långa handläggningstider i gamla programmet. Vi tittar på olika sätt för att korta handläggningstiderna. Bland annat tittar vi på hur vi kan få kompletta ansökningar från början och hur vi kan förenkla för stödsökare. I bästa fall kan en utbetalning göras inom två-tre månader efter ansökan om utbetalning. Innan dess måste också en ansökan om stöd göras. Andreas Mattisson tillägger att dessa stödmottagare kan få förskott. Begränsningar finns i storlek. Förskottet får man i samband med beslut om stöd. Åse Classon säger att frågeställningen kopplad till likviditeten är viktigt på fler ställen. När kommer det att vara möjligt att få förskott? Andreas berättar att man, för stöd till kommersiell service, kan få 50 procent i förskott som betalas ut vid beslut av stöd. Det finns ett tak också för förskottet på 250 000 kronor.

Maria Gustavsson berättar att det i serviceutredningen finns förväntningar på landsbygdsprogrammet. Hur mycket har ni tittat på utredningen när ni har tagit fram kriterierna? Lina Andersson förklarar att man tagit hänsyn till utredningen. Vi har som krav att man ska följa de regionala serviceprogrammen, men i de fall serviceprogrammen inte är tillräckligt spetsiga får vi problem. Gustav Helmers förklarar att de regionala planerna kommer att utvecklas och specificeras mer under nästkommande år.

Maria Gustavsson undrar om det har diskuterats vad ”tydliga och mätbara mål” kan handla om och hur man ska skriva i ansökan för att bli prioriterad? Gustav Helmers menar att syftet är att förmedla en tydlig plan där man visar att man vet vad man vill åstadkomma. Frågorna i ansökan ska hjälpa och leda den som söker stöd. Lars-Olov Söderberg frågar om en ansökan blir bättre prioriterad om man skriver in hur många kilometer man måste åka för att kunna tanka, eller räcker det att skriva att vi behöver en mack för att kunna tanka. Lina Andersson förklarar att sådana mål frågar vi inte om i ansökan. Men om en stödsökare inte har skrivit tillräckligt så kommer länsstyrelsen att kontakta dem och be om en komplettering.

Kjell Hansen säger att man erfarenhetsmässigt vet att sökande har lätt att uttrycka sig och kvantifiera mål. Men det är nästan omöjligt att mäta och bedöma om den som söker har nått upp till det. Det kan vara ett skäl till att mätbarhet kan vara ett knepigt mål att ha. Det är bättre att istället för *mätbara* mål använda sig av *tydliga* mål. Åse Classon håller med om att det är viktigt att tänka på vad vi vill uppnå med målen. Qaisar Mahmood säger att ”verifierbara mål” är en definition som används.

Lars-Olov Söderberg uttrycker en oro över att system blir så komplicerade att de driver bidragskarusellen mot en professionalisering. De som söker kommer att bli oroliga för att de inte förstår hur de ska göra och det kommer att leda till att fler konsulter jobbar med att fylla i dessa frågor. Lina Andersson svarar att vi har haft kundperspektivet med i tanken under hela processen. Frågorna som ställs ska vara enkla att förstå.

Niclas Purfürst fyller i att arbetsuppgiften att prioritera ansökningar har tjänstemän haft innan också. Det blir nu mer transparent och likriktat eftersom det finns ett verktyg som alla ska

använda. Det finns ingen Quick fix. Vi har hela tiden haft kundvänlighet som ett viktigt mål och vi har satsat mycket på den elektroniska ansökan för att kunna förenkla för stödsökande.

Bosse Olsson (Tillväxtverket) säger att sättet man bemöter den stödsökande på är viktigt. Att bara skicka in ansökan utan en dialog gör det svårt. Handläggare som har tid att ta kontakt med stödsökande gör att man får bättre ansökningar, bättre resultat och bättre effekt.

Berit Mattsson säger att det vore bra om vi vid ett senare tillfälle kunde få titta på ansökan och systemet.

Gabriella Lönngren (Sveriges Hembygdsförbund) frågar om det går att söka på blankett. Lina Andersson svarar att det går bra, men att vi rekommenderar att alla söker elektroniskt då den sökande automatiskt lotsas igenom ansökan.

Lars-Erik Lundkvist säger att det är viktigt att utveckla e-tjänster så att sökande kan känna sig trygg. Lina Andersson håller med och säger också att den stödsökande oftast brukar ha en dialog med länet inför att man söker. Torben Ericson säger att det är en viktig utveckling och att den största poängen är att det nu blir en transparent process. Kontakten med brukaren finns och han bekräftar det Lina säger om att man ofta har en dialog med brukaren innan denne söker stöd. Åse Classon säger att vi vill ha så bra och livskraftiga projekt som möjligt. Därför är diskussionen om rädslan för ett alltför teknifierat system, som skrämmer bort sökande genom krångel, relevant.

Stefan Renlund avslutar med att säga att det är en värdefull diskussion som har förts. De stödsökande måste vara tydliga med vad de är beredda att erbjuda, de lämnar i princip en offert till staten, det är ingen skillnad från tidigare. Om det finns en underliggande förväntan är en dialog viktig.

ÖK har hörts och skickar med att Jordbruksverket endast bör använda "tydliga" mål och ta bort ordet "mätbara" mål.

Stöd till investeringar i infrastruktur för rekreation och turism samt turistinformation (7.5/6b)

ÖK har hörts och har inga synpunkter.

Stöd till utveckling av natur- och kulturmiljö (7.6/6b)

Björn Sjöberg undrar om småbiotoper kan vara att återskapa t.ex. översvåmningsmarker. Lina Andersson bekräftar detta.

Kjell Hansen undrar hur en byggnad definieras, kan det vara gruvor och järnvägar? Lina Andersson säger att i delen om natur- och kulturmiljöer så kan det vara detta, vi har inte skrivit in någon begränsning.

Berit Mattsson tycker att det är jättebra att man får använda återvunnet material här. Hon tycker att det är konstigt och olyckligt att man kräver nytt material i alla andra fall. Caroline Larsson förklarar att det är svårt att kontrollera och kunna försäkra sig om att begagnat material inte har fått stöd tidigare, vilket är ett krav. Agneta Stureson bekräftar att det är så.

Kjell Hansen undrar hur en hembygdsgård kan vara "ny"? Björn Sjöberg frågar om det är ett geografiskt perspektiv? Lina Andersson förklarar att urvalskriteriet för innovation finns med i samtliga stöd där det bedöms kunna finnas relevanta grunder för prioritering i programmet. Detta eftersom innovation är något som både regeringen och EU-kommissionen har tryckt på som en viktig faktor för landsbygdsutveckling. Gustav Helmers förklarar att detta urvalskriterium är uppbyggt på samma sätt som innovation i företagsstöden, det vill säga som

en stege. Däremot är det inte relevant att prata om ”nytt för företaget” eller ”pilotprojekt” inom det här insatsområdet. Istället används beskrivningar som relaterar till området. I det här fallet är det endast viktat till 10, vilket ger förhållandevis liten påverkan på den totala poängen. Däremot kan det ge utslag vid liknande ansökningar som jämförs med varandra. Eftersom syftet med stödet är lokal utveckling ska ansökningar som bidrar till att nya aktiviteter och upplevelser skapas prioriteras.

Gabriella Lönngren tycker att unikt koncept eller nytt för området låter som bra poängbeskrivningar. Det är väldigt bra om man inte måste hitta på nya saker för att passa in i systemet.

ÖK har hörts och skickar med att Jordbruksverket bör se över definitionen av ”nya”.

Stöd till kompetensutveckling och rådgivning (delåtgärderna 1.1, 1.2, 2.1, 2.3)

ÖK hördes på mötet den 17 juni 2015 och skickade då med att Jordbruksverket borde förtydliga/vidga definitionen av ny kunskap.

- Hur bedömer man vad som är ny kunskap och vad det innebär? Är det kunskapen i sig eller sättet att lära ut. Frågorna ställdes av Anna Wallstedt, Maria Gustafsson och Karin Rydén på mötet den 17 juni.

Christine Bergh meddelar att Jordbruksverket svarar att ny kunskap syftar till att den ska vara ny för den målgrupp som den är avsedd för. Det kan alltså vara något som är nytt eller inte nått ut i den mån som den ska. Sättet att lära ut, metoden, ges poäng för i det tredje kriteriet. Generellt när vi använder oss av begreppet innovation, är det en bedömningsfråga.

(Lina Andersson förtydligade dag 2 att urvalskriterierna för åtgärderna kompetensutveckling och rådgivning även gäller för de skogliga åtgärderna på detta område. Red.anm.)

ÖK har hörts igen och har inga synpunkter.

Investeringsstöd till gödselbaserad biogas (6.4/5d)

ÖK hördes på mötet den 17 juni 2015 och hade inga synpunkter.

Stöd till bredband (7.3/6c)

ÖK hördes på mötet den 17 juni 2015 och hade då följande medskick:

- Varför ingår inte fritidshus i beräkningen av anslutningsgrad till bredbandsnätet?

Christine Bergh förklarar att det finns flera anledningar till varför fritidshus inte är med i beräkningen av anslutningsgraden. För det första ingår de inte i programmålet, som är att mäta antal personer som får tillgång till bredband. I den indikatorn ingår endast permanent-boende. Ytterligare ett argument är att beräkningsmodellen för anslutningsgraden slog snett i områden där det var mycket fritidsboende i förhållande till permanentboende. Det är ofta svårt att nå en hög anslutningsgrad bland fritidsboende. Erfarenhetsmässigt har det visat sig att det är relativt lätt att nå en hög anslutningsgrad bland de permanentboende, 80-90 procent är inte ovanligt. Motsvarande siffra för fritidsboende visar att 25 procent i många fall är en hög siffra. Det leder till en utspädningseffekt av den totala anslutningsgraden som gör att de personer som stödet primärt vänder sig till påverkas negativt.

Stefan Renlund säger att vi ju också var överens om att eftersom budgeten är knapp så vill vi prioritera permanentboende före fritidsboende.

ÖK har hörts igen och har inga synpunkter.

Projektstöd till lantrasföreningar (10.2/4a)

ÖK har hörts och har inga synpunkter.

Stöd för att bilda innovationsgrupper och stöd för innovationsprojekt inom EIP (åtgärd 16.1)

Björn Sjöberg frågar om Vinnova har varit med och tagit fram urvalskriterierna. Stefan Renlund svarar att Vinnova är med i arbetet. Maria Gustafsson fyller på att Vinnova dels har varit med och påverkat hur vi ska utforma det europeiska innovationspartnerskapet, EIP, i Sverige och att de också finns med i samarbeten med vårt innovationsnätverk.

Stefan Renlund säger att det är OECDs vedertagna definition av innovation som ska användas. Eva Henriks bekräftar att kommissionen har sagt att de inte vill definiera innovation på nytt.

Maria Gustafsson informerar att medlemsländer som har EIP har byggt upp det på olika sätt. Kunskapsöverföringselement finns i denna åtgärd och det tillämpas olika i olika länder. I Sverige har vi sagt att vi ska skilja på innovation och imitation. Det måste finnas en viss höjd i detta med innovation. Det måste i alla fall finnas en bild av att innovationen ska kunna komma ut på marknaden, men man får ju misslyckas.

Stefan Renlund berättar att EIP är enda området som regering har beslutat om att ha en följeforskare. Detta kommer vi att återkomma till i ÖK.

ÖK har hörts och har inga synpunkter.

Stöd till miljöinvesteringar:

- **Engångsröjning av betesmark (4.4/4a)**
- **Stängsel mot rovdjur (4.4/4a)**
- **Återställa och restaurera kulturmiljöer i renskötselområdet (7.6/4a)**
- **Anlägga och restaurera våtmarker och dammar för biologisk mångfald (7.6/4abc)**
- **Anlägga och restaurera våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet (7.6/4abc)**
- **Förbättrad vattenkvalitet (7.6/4abc)**

Björn Sjöberg undrar hur man följer upp effekterna av hur miljöinvesteringarna har fungerat. Carl-Fredrik Lööf svarar att man har fått förlita sig på olika modellberäkningar. Björn säger att man vet att många våtmarker har placerat på fel ställe och han pekar därför på nyttan av att kunna lära oss så att vi gör rätt.

ÖK har hörts och har inga synpunkter.

Stöd för lokalt ledd utveckling (åtgärd 19.1)

Carin Alfredsson (Jordbruksverket) presenterar stöd för lokalt ledd utveckling och tillhörande urvalskriterier. Se separat presentation.

ÖK har hörts och har inga synpunkter.